

زیباشناسی قرآن‌شناخت در متن تجربه اخلاقی - تجربه فقهی

احمد آکوچکیان^۱

زهرا نجفی^۲

چکیده

قرآن، کتاب هدایت به رشد و دربردارنده آموزه‌هایی است که می‌توان از آن در سطوح الگوی پیشرفت استفاده نمود که دارای سه سطح مبانی نظری، الگوی مطلوب و تحقیق و توسعه است. دومین سطح از الگوی پیشرفت در سطح نظام‌های مطلوب، دارای دو مؤلفه فقه و اخلاق است که ساختار نظام‌های مطلوب اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و... را تشکیل می‌دهند. این نظام‌ها مبتنی بر پارادایم‌های شکل‌گرفته در سطح اول، یعنی مبانی نظری و پارادایمی ساخته می‌شوند. زیباشناسی، از جمله مؤلفه‌های این مبانی نظری است. عنصری که در کلیه نظام‌های مطلوب باید مدنظر باشد. کشش به رشد، معنای زندگی (حیات طیبه) است؛ چراکه نقطه کانونی شکل‌دهنده این مؤلفه، همه سطوح زیست انسانی، از فردیت رشد و سطح روی‌دادگی انسانی تا سطح حیات فردی، اجتماعی و تمدنی، همین «معنی‌داری» است. «معنا» نقطه آغاز شکل‌دهی الگوی پیشرفت و نقطه پایانی و غایت آن است؛ از این رو، جاری در همه این سطوح است. در واقع، نظام درونی سه سطح زیباشناسی فعل اخلاقی تا فعل فقهی و حقوقی یا خط مفصلی این سه لایه، تجربه معنی‌داری زندگی است و قرآن، ارائه‌دهنده اصول معناداری، تمییزدهنده معنا از شبه‌معنا، ضد‌معنا و نشان‌دهنده راه رسیدن به معنا است. اکنون این سؤال پیش می‌آید که اصول معناداری و در راستای آن، مبانی زیباشناسی فعل اخلاقی، فقهی و حقوقی در قرآن کدام است؟ معناداری و تحقق زیباشناسی، در سه سطح فعل اخلاقی، فقهی و حقوقی، زمانی به‌طور کامل به دست می‌آید که در هر سه حوزه فرد، اجتماع و تمدن، بدون انحصار عمل در هر یک از سه حوزه اخلاق، فقه یا حقوق، جاری شود.

کلیدواژگان: زیباشناسی، تجربه اخلاقی، تجربه فقهی، تجربه حقوقی، معنی‌داری.

^۱. عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات استراتژیک توسعه (رشد).

a_akoochekian@yahoo.com

^۲. کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی، پژوهشگر مرکز تحقیقات استراتژیک توسعه (رشد).

najafi.es@gmail.com